

ՄԱՍՈՒՂ

ՄԿՍԱԾ
1997
թվականից

ՄԱՐՏԻ 15-ը

Մպառողների պաշտպանության
համաշխարհային օրն է

ՀԱՐԳԵԼԻ՝ ՍՊԱՌՈՂ, ԻՍԱՑԻՐ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԴ, ՄԻ՝ ԱՆՏԵՍԻՐ ՇԱՀԵՐԴ, ԳԻՏԱԿՑԻՐ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԴ:

- Անվտանգության իրավունք
- Տեղեկատվություն ստանալու իրավունք
- Ընտրության իրավունք
- Լսված լինելու իրավունք
- Հիմնական կարիքները բավարարելու իրավունք
- Վնասների փոխհատուցման իրավունք
- Սպառողական կրթության իրավունք
- Առողջ միջավայրի իրավունք

ՄՊԱՌՈՂ

տեղեկատվական, վերլուծական,
խորհրդատվական պարբերական

Հիմնադիր և հրատարակիչ՝
ԱՆՆԱ Սպառնդուկյանի ազգային ասոցիացիա

ՄԵԼԻՏԱ ՀԱՎՈՐՅԱԼ

Գլխավոր խմբագիր

ՍԱՄՎԵԼ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Գործադիր տնօրեն

ՆԱՐԻՆԵ ՀՈՎԱԿԻՄՅԱՆ

խմբագիր

ԼԻԱ ՕՍԻՊՅԱՆ

Մանկավարժական և մանկավարժական վերլուծության
պատասխանատու, ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս,
Կենսաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՅԹՅԱՆ

Ասոցիացիայի փոխնախագահ, մարքեթինգի
և մոնիթորինգային հետազոտությունների
պատասխանատու, սննդի ապահովման
ծառայությունների սերտիֆիկացման փորձագետ, սննդի
որակի աուդիտոր

ԼԵՎՈՆ ԱՃԵՄՅԱՆ

Գյուղատնտեսության փոխնախագահ, վերլուծության
պատասխանատու, Կենսաբանական գիտությունների
թեկնածու, Էկոլոգիայի միջազգային ակադեմիայի
անդամ

ԱՆՆԱ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Ասոցիացիայի արտաքին և ներքին
հարաբերությունների գծով փոխնախագահ, փորձագետ

ՀԱՍՄԻԿ ՆԱՀԱՊԵՏՅԱՆ

Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա
ԻԱՄ արտաքին և ներքին հարաբերությունների գծով
փոխնախագահ, PR մասնագետ

ՌՈԶԱԼԻԱ ԱՎԱՆԵՍՅԱՆ

Լաբորատորիաների գծով փորձագետ,
միս-մսամթերքի մասնագետ

ՎԱՐԴՈՒՀԻ ՄԵԼԻՔՅԱՆ

Ասոցիացիայի գլխավոր փորձագետ,
Տնտեսագիտության թեկնածու

ԱՍՏԴԻԿ ՓԵՓՈՅԱՆ

Հայաստանի ազգային ագրարային համալսարանի
Մանկավարժական և կենսատեխնոլոգիաների
ԳՀԻ «Կենդանական ծագման հումքի
և մթերքի վերամշակման տեխնոլոգիայի»
ու «Սննդի անվտանգության և կենսատեխնոլոգիայի»
բաժինների վարիչ, Կենսաբանական
գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

ԺԵՆՅԱ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Ավտոմոբիլային և ոչ ավտոմոբիլային խմիչքների որակի
վերլուծության պատասխանատու,
Կենսաբանական գիտությունների թեկնածու

ԱՐԱՎԵԼ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Լրագրող

ԳԵՂԱՄ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Դիզայներ

ԱՐԵՎԻԿ ԴԱՊԻԿՅԱՆ

Լուսանկարիչ

ՄՊԱՌՈՂ

տեղեկատվական, վերլուծական,
խորհրդատվական պարբերականի
խմբագրական խորհուրդ

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԳԱՆՍՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ, Բժշկական գիտությունների
դոկտոր, պրոֆեսոր

ՎԻԼԵՆ ՀԱՎՈՐՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ ակադեմիկոս,
Բժշկական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր

ՌՈՒԲԵՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ՀՀ ԳԱԱ բնական գիտությունների բաժանմունքի
ակադեմիկոս-քարտուղար

ԱՐՄԵՆ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Բժիշկ-ճառագայթաբան,
Բժշկական գիտությունների դոկտոր

ԹԱԹՈՒԼ ՄԱՆԱՍԵՐՅԱՆ

Տնտեսագիտության դոկտոր, պրոֆեսոր

ԵՐԵՄ ԶԱԽՈՅԱՆ

Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա ԻԱՄ
Նախագահության անդամ

ՂԱՎԻԹ ՕՀԱՆՅԱՆ

Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա ԻԱՄ
պատվավոր անդամ,
Տնտեսագիտության թեկնածու

ԱՐՄԵՆ ՂԱԶԱՐՅԱՆ

Հայաստանի Արդյունաբերողների և գործարարների
(գործատուների) միության նախագահ

ՅՈՒՆԱՐԴ ԳԵՎՈՐԳՅԱՆ

Հայաստանի վաճառականների միության նախագահ

ՎԱՌԵՆ ԱՐԱՄՅԱՆ

ՌԴ Զափագիտության ակադեմիայի ակադեմիկոս,
ՀՀ ԳԱԱ թղթակից անդամ

ԳԱԳԻԿ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա
ԻԱՄ պատվավոր անդամ

ՎԱՐԻՆԵ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

Կենսաբանական գիտությունների թեկնածու

ԴՈՐԱ ՍԱԶՈՒՆՅԱՆ

Մոնրեալի ՄաքԳիլ համալսարանի դասախոս, դոկտոր,
պրոֆեսոր

ԻՐԻՆԱ ՎԻՆՈԳՐԱԴՈՎԱ

Սպառողների ազգային ասոցիացիայի
պատվավոր անդամ

**CONSUMERS
INTERNATIONAL**

ՄԱՐՏԻ 15-ը՝

ՄՊԱՌՈՂՆԵՐԻ

Յուրաքանչյուր տարի, մարտի 15-ին, ամբողջ աշխարհում նշվում է Սպառողների պաշտպանության համաշխարհային օրը, որի հիմնական նպատակը սպառողների իրավունքների և կարիքների վերաբերյալ համաշխարհային իրազեկվածությունը բարձրացնելն է: Ամբողջ աշխարհում գործարկվող միջոցառումները համակարգվում են Սպառողների միջազգային ասոցիացիայի կողմից (Consumers International՝ CI), ինչը հնարավորություն է ևս մեկ անգամ պահանջելու, որ բոլոր սպառողների իրավունքներն ամբողջ աշխար-

հում հարգվեն ու լինեն պաշտպանված, բարձրացնելու նրանց իրազեկվածությունը և խթանելու սպառողական հրատապ մարտահրավերների բովանդակալից և երկարատև փոփոխությունները, որոնց բախվում են սպառողներն ամեն րոպե և ամենուր:

Աշխարհն ընդունում է սպառողների 8 իրավունք, որոնցից չորսը սահմանվել են ԱՄՆ 35-րդ Նախագահ Ջոն Բենեդիկտի, մյուս չորսը՝ Սպառողների միջազգային ասոցիացիայի կողմից:

Դրանք են.

- անվտանգության իրավունքը,
- տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը,
- ընտրության իրավունքը,
- լաված լինելու իրավունքը,
- հիմնական կարիքները բավարարելու իրավունքը,
- վնասների փոխհատուցման իրավունքը,
- սպառողական կրթության իրավունքը,
- առողջ միջավայրի իրավունքը:

2022-ի կարգախոսը

Ամեն տարի CI-ը մեկ առանցքային թեմայի շուրջ միավորում և ներգրավում է սպառողների շահերի պաշտպանության 200 խմբերի 100-ից ավելի երկրներից, որտեղ մշտապես իրականացվում են միջոցառումներ՝ ներգրավելով տեղական ՉԼՄ-ներին, պատրաստվում են զեկույցներ, ելույթներ ազգային կառավարություններում, կազմակերպվում զրույց-հանդիպումներ սպառողների հետ:

Consumers International-ը համաշխարհային սպառողական շարժման մշտական հարթակ է, որ շուկայի ներկայիս դինամիկան փոխելու համար սպառողների կոչերն ու առաջարկները հասցնում է միջազգային կազմակերպություններին: CI-ն ամեն տարի առաջարկում է կոնկրետ թեմա և սկսում ակտիվ քարոզարշավ: Կազմակերպության անդամ-պետություններն օրնիբուն աշխատում են այս թեմայի շուրջ, փնտրում/գտնում տարբեր ազգերի ու երկրների խնդիրների լուծման հնարավոր տարբերակներ:

Միջազգային այս կառույցի անդամները պաշտպանում են սպառողների իրավունքները ողջ աշխարհում, ներկայացնում վերջիններիս շահերը ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ում, Եվրամիությունում, Եվրախորհրդում, Առևտրի համաշխարհային կազմակերպությունում, ՄԱԿ-ի կառույցներում, Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունում և այլն:

CI-ի անդամ-կազմակերպությունները, այդ թվում՝ 1991 թ.-ից մեր երկրում սպառողների շահերի պաշտպանություն իրականացնող և 1998-ից Սպառողների միջազգային ասոցիացիային անդամագրված Սպառողների ազգային ասոցիացիան, սեփական երկրներում անկախ են, ազատ առևտրային կամ քաղաքական ազդեցություններից: Նրանց հիմնական նպատակը սպառողների իրավունքների պաշտպանությունը խթանելն է, խնդիրները լայն հանրությանը հասանելի դարձնելը, վեճերում շահերը ներկայացնելը, բողոքները քննարկելը, իրազեկվածության մակարդակը

ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՕՐ

բարձրացնելը, հզոր և արդյունավետ կապեր հաստատելը համապատասխան պետական, ազգային ստանդարտացման մարմինների հետ, սպառողական կրթությունը զարգացնելը: 2021-ի հոկտեմբերից Սպառողների ազգային ասոցիացիան վերսկսել է «Սպառողի իրավունքը» հաղորդաշարը՝ այս անգամ arpi media-ի եթերում: Հա-

ղորդաժամին մշտապես բարձրացվում են սպառողներին մտահոգող և լուծման անհրաժեշտություն ունեցող խնդիրները՝ սննդա-մթերքից մինչև տարատեսակ ծառայությունների որակը:

2022-ին միլիոնակի գլոբալ մարտահրավերների դեմ պայքարելու համար նախատեսվում է սպառողների հավաքական ուժն ու գործունեությունը միավորել հանուն արդար, անվտանգ և կայուն շուկա ունենալու: Սա ենթադրում է.

- ամրապնդել ազգային աշխատանքը, սպառողին տրամադրել/ապահովել տեղեկատվություն այն խնդիրների վերաբերյալ, որոնք հենց սպառողն էլ լուծում է,

- լրացուցիչ հմտություններ սովորել սպառողական շարժման այլ մասնակիցներից և գործընկերներից,

- մասնակցել համաշխարհային գործընթացներին՝ սպառողների կյանքն ամենուր բարելավելու նպատակով և այլն:

Եվ այսպես, 2022-ի Սպառողների իրավունքների պաշտպանության համաշխարհային օրվա միջոցառումներին ընդառաջ սպառողական հա-

մաշխարհային շարժումը պահանջում է ապահով և արդար ֆինանսական ծառայություններից օգտվելու հնարավորություն, և տարվա կարգախոսը հետևյալն է՝ ԱՐԴԱՐ ԹՎԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐ:

Գաղտնիք չէ, որ թվային ֆինանսական ծառայությունները (DFS) և ֆինանսական տեխնոլոգիաները զգալի փոփոխություններ են կրել ամբողջ աշխարհում: Ակնկալվում է, որ թվային բանկային սպառողների թիվը մինչև 2024 թվականը կգերազանցի 3,6 միլիարդը: Նկատելք, որ զարգացող աշխարհում հաշիվների սեփականատերերի մասնաբաժինը (սպառողներ, որոնք վճարումներ կատարում են թվային եղանակով) 2014-2017 թթ. 57 տոկոսից հասել է 70-ի, ինչն արդյունքն է ֆինանսական ծառայությունների նախկինում սահմանափակ հասանելիությունն ընդլայնելու և վճարման գործընթացն առավել դյուրին դարձնելու: Խոսքը մասնավորապես ամենօրյա վճարումների, վարկավորման, ապահովագրության մասին է: Ի դեպ, առցանց ֆինանսական գործունեությունը լայն թափ ստացավ հատկապես COVID-19-ի պայմաններում:

ЕY's 2019 Global Fintech Adoption ցուցանիշի համաձայն՝ սպառողների միայն 4 տոկոսն է ամբողջ աշխարհում անտեղյակ ֆինանսական տեխնոլոգիաների, առցանց դրամական փոխանցումների կամ վճարման ծառայության որևէ ձևի մասին:

Գնահատելի է նաև, որ թվային ֆինանսական ծառայությունները բարելավել և հեշտացրել են սպառողների սպասարկումը, քանի որ.

- ֆինտեխ պրովայդերներն աջակցում են սպառողներին՝ առաջարկելով համապատասխանեցված վճարումների պլաններ,

- բանկային հավելվածները զգուշացնում են հնարավոր խարդախությունների կամ խաբեությունների մասին,

- ապահովում են ֆինանսական անկախություն և խնայողություններ:

Չնայած այս հնարավորություններին՝ ֆինանսական ծառայությունները նաև ռիսկեր են պարունակում, այդ թվում՝ թաքնված կամ ուռճացված գանձումներ, պայմանագրի անարդար պայ-

**CONSUMERS
INTERNATIONAL**

ՄԱՐՏԻ 15-ը՝

ՄԱՌՈՂՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՕՐ

մաններ, նաև խարդախություններ և խաբեություններ, տվյալների գերիավաճագրման աճ, տվյալների պաշտպանության մարտահրավերներ, արհեստական ինտելեկտի որոշումների կայացում: Ի դեպ, այս ռիսկերը մեծացել են հատկապես համաճարակի պայմաններում: Համաշխարհային մասշտաբով 2020-ի համեմատ ֆինանսական ծառայությունների թվային խարդախության աճը կազմել է 149 տոկոս, ինչին նպաստում է նաև սպառողների անձնական տվյալների հավաքագրումը, ուստի անհրաժեշտություն է առաջանում նորարարական կարգավորիչ մոտեցումների, որոնք կենտրոնացած կլինեն սպառողների պաշտպանության և հզորացման վրա:

Սպառողների միջազգային ասոցիացիան Սպառողների իրավունքների պաշտպանության համաշխարհային օրը, որպես նոր, բազմամյա ծրագրի խթան, կգործարկի արդար թվային ֆինանսական արագացուցիչ ծրագիրը, որի նպատակը թվային անվտանգ և կայուն ֆինանսական ծառայություններն ավելացնել է: Նախագիծն արձագանքելու է սպառողների շարժման հատուկ կարիքներին և հզորացմանը հատկապես միջին եկամուտ ունեցող երկրներում: Ծրագիրը կգործի երեք տարի:

ԱՐԴԱՐ ԹՎԱՅԻՆ ՖԻՆԱՆՍՆԵՐԻ ԳԱԳԱԹՆԱԺՈՂՈՎ (ՄԱՐՏԻ 14-18, 2022)

Թեմատիկ բարոգարշավի եզրափակիչ քայլը 2022 թվականի մարտի 14-ին մեկնարկող մեկշաբաթյա միջոցառումն է: Այս գազաթնաժողովը հարթակ կապահովի սպառողների շահերի պաշտպանների և թվային ֆինանսական ծառայությունների շուկաների հիմնական դերակատարների համար, կներկայացվեն սպառողների շահերի պաշտպանների աշխատանքներն ու ծրագրերն ամբողջ աշխարհում: Կկազմակերպվեն սեմինարներ՝ կառավարություններից և քաղաքացիական հասարակությունից փորձագետների մասնակցությամբ:

2022 թ. ԱՌԱՋԻՆ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ ՄԱՐՔԵԹԻՆԳԻ ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Սպառողների ազգային ասոցիացիայի «50 լավագույն արտադրողներ» ծրագրի շրջանակում 2022 թ. առաջին եռամսյակում կատարված ուսումնասիրությունները վերաբերում են հացաբուլկեղենի, ալրային և շաքարային հրուշակեղենի, կաթնամթերքի, հյութերի և ըմպելիքների, պաղպաղակի, մսամթերքի, թռչնամսի և ձվի, ոգելից և ոչ ոգելից խմիչքների, խոհարարական կիսապատրաստվածքների, հանրային սննդի, նաև բուսական և կենդանական յուղերի արտադրման և իրացման ոլորտներին:

Այս եռամսյակ ուսումնասիրվել են մոտ 258 մեծ ու փոքր առևտրային կազմակերպություն, 10-ից ավելի սննդի արտադրական ձեռնարկություն և հանրային սննդի ավելի քան 20 կետ:

ՀԱՅԱԲՈՒԼԿԵՂԵՆԻ, ԱԼՐԱՅԻՆ ԵՎ ՇԱՔԱՐԱՅԻՆ ՀՐՈՒՇԱԿԵՂԵՆԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Այս ոլորտում որակի առաջընթաց նկատվում է հացի արտադրությունն ու արտադրական պայմանները բարելավելու արդյունքում, ինչը նաև Սպառողների ազգային ասոցիացիայի փորձառու մասնագետների ջանքերի շնորհիվ է:

Փաստենք, որ տարիներ շարունակ մեր տեսադաշտում եղած հացարտադրող ընկերությունները, չդիմանալով մրցակցությանը, այսօր հետընթաց են ապրում, քանի որ արտադրություն կազմակերպելիս շարունակում են օգտագործել անհայտ ծագման, կասկածելի որակի բարելավիչներ, վիտամիններ, խմորիչներ և այլ բաղադրիչներ: Ի դեպ, չեն պահպանվում նաև օգտագործման սահմանված

չափաբաժինները: Հաճախ հացաթխման ալյուրի որակը (կաչողականությունը) բարելավելու համար արտադրողն օգտագործում է բարելավիչ՝ մոռանալով, որ ալյուր ինքն էլ բարելավիչներ է պարունակում:

Մտահոգիչ խնդիրներ են խոնավության ու թթվայնության շեղումները, աղի զանգվածի տոկոսի, ալյուր տեսակների համամասնության խախտումները: Սրանք պատժելի արարքներ են, քանի որ կարող են և՛ առողջական, և՛ նյութական վնաս հասցնել սպառողներին: Հենց այս խնդիրներից է բխում թերի մակնշումը կամ մակնշման խապառ բացակայությունը:

Թերի որակով հացաբուլկեղեն իրացվում է հիմնականում «Տաք հաց» անվանումով փոռ-խանութներում, որտեղ հավանաբար տեղյակ չեն, որ հացը պետք է իրացվի փոփոց հանելուց և փայտե դարակներում 3-5 ժամ մնալուց հետո միայն: Փաստենք, որ թերություններով են աշխատում նաև «Հեկտոր Մանվելյան», «Միրաժ», «Վարդան և Մոնիկա», «Էդուարդ Մինասյան», «Նիկոլայ Մելքոնյան», «Վարազդատ Մանուկյան», «Տորթեր Մարինայից», «Էմ ընդ Կա», «Կեսգիշեր», «Նրբիկ թրեյդ», «Արթուր Ալվազյան», «Արարատ Կիրակոսյան», «Անահիտ Հակոբյան» և այլ ընկերություններ:

ԳՐԱՆՂ ԲԵՆՂԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Գրանղ Բենղի» ապրանքանիշը վաղուց արդեն դարձել է հայկական ազգային բրենդ: «Գրանղ Բենղի» ասելով սպառողն այսօր հասկանում է բարձր որակ, բնական հումք, հիանալի համային հատկանիշներ և արտաքին տեսք: «Գրանղ Բենղին» Հարավային Կովկասում կակաո հատիկավոր վերամշակող միակ ձեռնարկությունն է:

Ընկերության ողջ արտադրատեսակը սերտիֆիկացված է և համապատասխանում է որակի միջազգային ISO 9001 և ISO 22000 ստանդարտներին: Արտադրական գործընթացը մշտապես վերահսկվում է արդիական սարքավորումներով համալրված մանրէաբանական և քիմիական լաբորատորիաներում:

Ընկերության տեսականին գերազանցում է 520-ը: «Գրանղ Բենղին» տարեցտարի մե-

ծացնում է արտահանման ծավալները՝ հասցնելով հազարավոր տոննաների: Հայկական շուկայում լավագույնն են սերուցքային, շոկոլադե, մրգային և այլ բնական հավելումներով պաղպաղակները: Մեծ պահանջարկ ունեն հատուկ տոնական միջոցառումների համար

Նախատեսված պաղպաղակե տորթերը, կարամելի տեսականին (սառնաշաքարային, մրգային, կաթնային, ընկուզային, շոկոլադայատ և այլն), դրաժեի տեսականին (շոկոլադայատ և շաքարային ջնարակով պատված), շոկոլադե ջնարակով պատված մրգերի չրերը, պրալինե, վաֆլե և կրեմային շոկոլադե կոնֆետները, կոնֆետների ընտրանին, շոկոլադե սալիկները՝ պատրաստված բարձրորակ կակաո-հումքից և բնական զանազան հավելումներից, դառն շոկոլադե սալիկների տեսականին՝ 60, 70 և 80 տոկոս կակաո մթերքի պարունակությամբ:

«Գրանդ Քենդի» խմորեղենների տեսականին ներառում է մրգային, մեղրային, ընկուզային և շոկոլադե հավելումներով ավանդական տորթեր, քաշային և հատային խմորեղեն: Արտադրման ընթացքում օգտագործվում է բացառապես բնական թարմ հումք՝ սերուցքային կարագ, բարձրորակ ալյուր, հատընտիր ընկուզեղեն, թարմ հավկիթ, մեղր, թարմ մրգեր, բնական շոկոլադ, կակաո փոշի և այլն: Հատուկ հանդիսությունների համար առաջարկվում են «Ֆուրշեթ» հավաքածուները:

Ժամանակակից տեխնոլոգիաներով և իտալական սարքավորումներով հագեցած արտադրամասում արտադրվում է սուրճ, որի համար, որպես հումք, օգտագործվում են արաբիկա և ռոբուստա սուրճերի ամենաբարձրորակ տեսակները: Ընկերությունն արտադրում է նաև սառն սուրճ և 3 տեսակի սառն թեյ՝ դասական սև, կիտրոնով և դեղձի համով:

«Գրանդ Քենդի» լայնորեն սպառվում է սեփական առաքման մանրամեծածախ ցանցի միջոցով արտադրանքն առաքելով հանրապետության 7500 առևտրի կետեր: Ընկերության արտադրանքը միշտ թարմ է հասնում սպառողին:

«Գրանդ Քենդի» ընկերության հաջողության գրավականներից է նաև պարբերաբար Նոր տեխնոլոգիաների ներդրումը, հոսքագծերի և սարքավորումների արդիականացումը, բարձր որակավորմամբ մասնագետների և համախմբված կոլեկտիվի առկայությունը: Աշխատատեղերի թիվն այսօր գերազանցում է 3000-ը: «Գրանդ Քենդի» սննդամթերք արտադրող խոշորագույն ընկերություն է, ոլորտի առաջատարը Հայաստանում:

ԿԱԹ-ԿԱԹՆԱՄԹԵՐՔԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կաթնամթերքի արտադրությանն առնչվող մտահոգություններ ևս ունենք, ինչի արդյունքում լավագույնների շարքում այսօր ընդգրկված են միայն երկու ընկերություն: Սրա

հիմնական պատճառն այն է, որ եթե մեր առաջատար ընկերությունները նախկինում օգտագործում էին հիմնականում անարատ կաթ, ապա այսօր կաթնայուղի փոխարեն շատ հաճախ օգտագործվում է փոխարինիչ (բուսական յուղ): Նույնը կարելի է ասել պաղպաղակի համար, քանի որ այս դեպքում էլ փոխարինիչները գործածվում են սերուցքային կարագի փոխարեն:

Այս եռամսյակ ոլորտում Սպառողների ազգային ասոցիացիայի մասնագետների կատարած մշտադիտարկման արդյունքներով լավագույն տասնյակում կայուն տեղ են զբաղեցնում հետևյալ ընկերությունները.

- Աշտարակ-Կաթ ապրանքանիշ,
- Չանախ:

ՄՍԱՍԹԵՐՔԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Այս ոլորտը համեմատաբար կայուն է, քանի որ օգտագործվում են նույն հումքն ու բաղադրիչները և բարեխիղճ տեխնոլոգիական գործընթաց իրականացնելու դեպքում (հումքի ջլազատում, ջերմային մշակման ռեժիմի պահպանում, բաղադրիչների, հատկապես համեմունքների չափավոր օգտագործում, հավելանյութերի և կայունացուցիչների սահմանված կարգով կիրառում) ստացվում է որակյալ արտադրանք:

Լավագույն տասնյակում շարունակում են կայուն տեղ զբաղեցնել հետևյալ ընկերությունները.

- **ԱԹԵՆԶ,**
- **ԲԵԿՈՆ ՊՐՈԴՈՒԿՏ,**
- **ՑԱՐԻՑԻՆՈ**
(Царский продукт ապրանքանիշ),
- **ԱՌԴԵԼԻԿԱՏԵՍ,**
- **«ԱՐՄ ՄԻԹ»**
(«Արմենիա մսամթերք» ապրանքանիշ),
- **ԲԱԲԻԿ 90**
(«Դի Ջի Միթ Ֆուդ» ապրանքանիշ),
- **ԼՈՒՄԱ:**

«50 լավագույն արտադրողներ» ծրագրի շրջանակում իրականացվող ուսումնասիրությունները վկայում են, որ շարունակվում է իրացվել ոչ բավարար որակի մսամթերք, որը չի համապատասխանում նորմատիվ պահանջներին: Օրինակ՝ «Շիրվանյան և ընկերներ», «Գայանե-Ջամե», «Կարինե-Նարինե», «Սոս» և այլ ընկերություններում ոչ պատշաճ սանիտարական վիճակ է, անձնակազմի բուժզննում չի կատարվում և այլն, իրենց հիմնականում ոչ բարձր որակի արտադրանքն իրացնում են հեռավոր մարզերում՝ օգտվելով սպառողների սակավ իրազեկվածությունից:

ՊԱՂՊԱՂԱԿԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Այս արտադրատեսակի վաճառքը կարծես թե այլևս սեզոնային բնույթ չի կրում, հետևաբար դրա արտադրման ծավալները բավականին աճել են, սակայն ցավով պիտի փաստենք, որ աճել են ի հաշիվ որակի:

Սպառողների ազգային ասոցիացիան այս օգոստոսից սկսել է արտադրման ու իրացման վերլուծություններ կատարել օրենքով սահմանված բոլոր կարգերի շրջանակներում: Վերլուծության առաջին փուլն ավարտ-

ված է: Սպառողներին հստակ կողմնորոշիչ տեղեկատվություն կտրվի երկրորդ փուլից (լաբորատոր փորձարկումներ) հետո:

Հայկական սպառողական շուկայում պաղպաղակի ոլորտում լավագույն արտադրողների շարքում են.

- **Գրանդ Քենդին,**
- **Pink Berry-ն,**
- **Աշտարակ-Կաթ ապրանքանիշը:**

ՓԻՆՔ ԲԵՐՐԻ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Յուրաքանչյուր մեծ ձեռքբերում սկսվում է փոքր քայլերից...

Պաղպաղակի այս յուրահատուկ բրենդը ծնվել է Հայաստանում, 2013-ին: 9 տարի առաջ բացվեց մի փափուկ պաղպաղակի վաճառակետ, ինչը շատերիս սիրելի բրենդի ստեղծման հիմքը հանդիսացավ:

«Փինք Բերրին» մեծ ճանաչում ձեռք բերեց և հիմնադրման պահից գրավեց փափուկ պաղպաղակի շուկան՝ իր գերազանց, նուրբ համով և բարձրակարգ սպասարկմամբ:

Շուտով գումարվեցին ևս 6 վաճառակետեր Երևանի տարբեր հատվածներում, և միտք առաջացավ հիմնել գործարան, որի գլխավոր նպատակը զանգվածային պահանջարկի բավարարումը և, իհարկե, սպառողին բացառապես բարձր հումքով հատկավոր պաղպաղակների տրամադրումն էր:

Իր գործունեության հիմնական առանցք ընդունելով «Լավագույն որակ, ինովացիոն գաղափարներ» նշանաբանը՝ կարճ ժամանակահատվածում ընկերությանը հաջողվեց դառնալ պաղպաղակի շուկայի առաջատարներից մեկը Հայաստանում: Բնական, անարատ հումք, բարձրակարգ տեխնոլոգիաներ, իտալական ժամանակակից սարքավորումներ և յուրահատուկ փաթեթավորում, արդյունքում՝ միջազգային ստանդարտներին համապատասխան արտադրանք: Արտադրության մեջ ներգրավված բարձր որակավորում ունեցող մասնագետներն ապահովում են պաղպաղակի կատարյալ համը:

«Փինք Բերրին» առաջարկում է շուրջ 25 տեսակի պաղպաղակներ, որոնց շարքը պարբերաբար համալրվում է նոր տեսակներով:

Այս ամառ «Փինք Բերրին» պաղպաղակի սիրահարների համար ունի համով նորություններ: Ընկերության ապրանքատեսականին համալրվել է 2 նոր պաղպաղակներով՝ Ice Burger և «Բոթոթ»:

Բրենդն ունի զարգացման և կատարելագործման լայն հեռանկարներ: 2020-ի մայիսին ընկերությունը մեկնարկեց նոր նախագիծ՝ «Փինք Բերրի» սրճարան-բուտիկը, որն իր տեսակի մեջ եզակի է: Յուրատեսակ դիզայներական և նորարարական լուծումներով այս սրճարանում յուրաքանչյուր հաճախորդ մասնակից է լինում իր նախընտրած պաղպաղակի և բաղադրանքների պատրաստման ու մատուցման գործընթացին:

Նման հաջողությունների համար բրենդը շնորհակալ է իր հավատարիմ սպառողներին:

«Փինք Բերրի»: Վայելիր ice պահը...

ՈԳԵԼԻՑ ԽՄԻՉՔՆԵՐԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ոլորտի լավագույն տասնյակում շարունակում են կայուն տեղ զբաղեցնել «Շամպայն գինիների գործարանը» և «Պռոշյանի կոնյակի գործարանը»:

ՇԱՄՊԱՅՆ ԳԻՆԻՆԵՐԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Երևանի շամպայն գինիների գործարանը վաղուց դարձել է ազգային ապրանքանիշ: Այսօր գործարանն ակտիվորեն խմիչքների արտադրության առաջատարներից է Հայաստանում: Նրա արտադրանքը միջազգային ցուցահանդեսներում բազմիցս արժանացել է ոսկե, արծաթե և բրոնզե մեդալների:

Երևանի շամպայն գինիների գործարանում արտադրվում են շամպայն գինիների ողջ տեսականին՝ ֆրանսիական տեխնոլոգիայով՝ դասականից մինչև հավաքածու, նաև 3-15 տարվա հնացման կոնյակներ: Կես դարից ավելի գործարանի տեսականին վայելում է սպառողի վստահությունը Հայաստանում և արտերկրում: Համի և որակի գաղտնիքը պայմանավորված է միջազգային չափանիշերին համապատասխան արտադրության տեխնոլոգիայով, որակի հսկման լաբորատորիայով, նաև բարձր որակավորում ունեցող մասնագետներով: Գինու արտադրության համար ընտրվում են ՀՀ տարբեր շրջաններում աճեցվող խաղողի լավագույն տեսակները:

Գործարանի արտադրանքը սերտիֆիկացված է: Տեսականին ներառում է շամպայն (Հայկական շամպայն չոր, Հայկական շամպայն կիսաչոր, Հայկական շամպայն կիսաքաղցր, Կարմիր խաղուն գինի «Տիգրան Մեծ», Հայկական շամպայն կոլեկցիոն Բրյուտ, Հայկական շամպայն Կոլեկցիոն կիսաչոր), մրգապտղային սեղանի կիսաքաղցր գինիներ (Նռան գինի, Մոշի գինի, Բալի գինի, Ագնավամորու գինի, Ելակի գինի, Սև հաղարջ, Միկադո (Սալորի կիսաքաղցր գինի), խաղողի գինիներ (Փրանս, Վայք Արենի, Նվարդ, Հարսանեկան, Հողի արյուն, Հայկ Նահապետ (Կարմիր կիսաքաղցր և Սպիտակ կիսաչոր), Վերածնունդ, Սպիտակ քիշմիշ կիսաքաղցր, Սև քիշմիշ կիսաքաղցր), կոնյակներ օրդինար և տեսակավոր (Փրանս 3, 5, 7, 10, 15 տարիների հնության, Մենուա 3 տարեկան, Տրդատ 5 տարեկան, Гордость Армении 3, 5, 7, 10

տարիների հնացմամբ, Նարե 6, 10, 15 տարիների հնացմամբ):

Ուրախությամբ փաստենք, որ այսօր բացի ավանդական դասական շամպայնից, որ համարվում է Ամանորի սեղանի զարդը, Շամպայն գինիների գործարանը սպառողին ներկայանում է Նորույթով: Խոսքը հայկական ոսկեհատ և մսխալի տեսակի խաղողներից պատրաստված Նուբարե սպիտակ, անապակ գինու մասին է, որն արդյունք է հայկական գինեգործության հազարամյա պատմության լավագույն ավանդույթների և գերմանական գինեգործության մասնագիտական մոտեցումների համադրման: Այս գինին բաց ծղոտագույն է, ունի հաճելի համ, համապատասխանում է ԳՕՍՏ 32030-2013 ստանդարտի պահանջներին: Նորույթի հեղինակը երիտասարդ գինեգործ, Շամպայն գինիների գործարանի լաբորատորիայի վարիչ, Սպառողների ազգային ասոցիացիայի խորհրդի անդամ Աննա Մամիկոնյանն է:

ՊՌՈՇՅԱՆԻ ԿՈՆՅԱԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

1995 թվականին սկիզբ է դրվել հայկական կոնյակագործության ոլորտի խոշորագույն ընկերության գործունեությանը՝ հիմնված վստահության, նվիրվածության և, իհարկե, ազգային արժեքների վրա: Այստեղ բարձրակարգ մասնագետները խստագույնս հետևում են հայկական կոնյակի ու գինու պատրաստման ավանդույթների պահպանմանը, նրբորեն համադրում արժեքավոր ու ուրակյալ կոնյակի ստեղծման համար անհրաժեշտ խաղողի ու արևի ջերմությունը, ճիշտ ընտրված կաղնու տակառի համա ու խոնավությունը, կոնյակագործի անկրկնելի մոտեցումն ու դարավոր ավանդույթները:

Պռոշյանի կոնյակի գործարանի կոնյակը հնացվում է բացառապես արցախյան կաղնուց պատրաստված տակառների մեջ, ինչը մետաքսե նուրբ համ է հաղորդում ըմպելիքին: Տակառների քանակն ամեն տարի ավելացվում է:

Գործարանում արտադրվող տեսականի ընդգրկում է 3-30 տարվա հնության հայկական կոնյակներ (Մանե, Պապ թագավոր, Շիրազ, Չարենց, Արծրունի, Արփինե, Վարդան Մամիկոնյան, Արմենուհի, Խենթ և այլն)՝ պատրաստված Արարատյան դաշտի խաղողի լավագույն տեսակներից, լիկյորներ ու նորագույն տեխնոլոգիաներով արտադրված լավագույն մրգային՝ նռան, սալորի, սև հաղարջի, բալի, ծիրանի, սերկևիլի, մոշի գինիներ: Արտադրանքն արտահանվում է Ռուսաստան ու Բելառուս, ԱՄՆ, Գերմանիա, Իսրայել և այլուր:

Այսօր պահանջված ու սիրված է նաև Պռոշյանի կոնյակի գործարանի հայկական ավանդական բաղադրատոմսերով պատրաստված «Ռոյալ» ապրանքանիշով պահածոյի տեսականին, որը մեծ պահանջարկ է վայելում նաև արտասահմանյան շուկայում: Տեսականին արտահանվում է Ռուսաստանի Դաշնություն, Միացյալ Նահանգներ, Եվրոպական և մերձբալթյան երկրներ, Ղազախստան:

Հայաստանում խաղողի աճեցման առավել բարենպաստ պայմաններն Արարատի ու Արմավիրի մարզերում են, ինչն էլ հաշվի առնելով գործարանն իր արտադրամասերն է բացել Արտաշատում և Արմավիրում: Արտաշատում և Էջմիածնում Պռոշյանի կոնյակի գործարանի տնկած խաղողի այգիներում աճեցվում են խաղողի եվրոպական սորտեր:

ՍԱՆՖՈՒԴ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Սանֆուդ» ընկերությունը ստեղծվել է 2009 թ.: Կարճ ժամանակահատվածում դարձել է Հայաստանի բուսայուղային բնագավառի առաջատարը հալած յուղերի (խառնուրդների) շուկայում:

«Սանֆուդ» իր սպառողներին առաջարկում է միայն բարձրորակ և համեղ մթերքներ: Ընկերության պրոֆեսիոնալ մասնագետները գիտակցում են, որ առաջարկի մշտական աճի պայմաններում ներքին և արտաքին սպառողական շուկաներում սպառողների վստահությունը կարելի է շահել միայն արտադրանքի անվտանգության բարձր ստանդարտների, նաև որակի համապատասխանության պայմաններում:

«Սանֆուդ» ընկերությունն արտադրության մեջ ներդրում է ժամանակակից, արդիական և գիտական ծավալուն տեխնոլոգիաներ, ձգտում արտադրության ընդլայնմանը: Նա շուկայում ներկայանում է «Իմպերիա վկուսա», «Ցարսկայա», «Մասելկո», «Սոնյաչնա Դոլինա», «Ֆավորիտ» ապրանքանիշերով՝ արտադրանքն արտահանելով Ռուսաստան, ԱՄՆ, Վրաստան, Ղազախստան:

Գործունեության մի քանի տարիների ընթացքում «Սանֆուդ» ընկերությունը հասցրել է նաև մասնակցել EXPO-ների և ցուցահանդեսների՝ նվաճելով բազմաթիվ ոսկե և արծաթե մեդալներ:

BSI բրիտանական ընկերության կողմից անցկացվել է աուդիտ ըստ միջազգային ISO 22000 ստանդարտի, որը պահանջներ է սահմանում սննդամթերքի անվտանգության կառավարման համակարգի համար:

«Սանֆուդ» ընկերությունը սպառողին ներկայանում է իր նորույթներով՝ Primo մայոնեզով և կետչուպով:

Primo կետչուպը և մայոնեզը համեղ են և բարձրորակ, չեն պարունակում ԳՍՕ, բուրավետիչներ, հարստացված են բնական խոտաբույսերով և համեմունքներով: Պատրաստվում են եզակի բաղադրատոմսով:

Տեսականին մեծ է, ընտրությունը՝ բազմազան:

Տոմատի կետչուպն ունի դասական մեղմ համ, լավ համադրվում է ցանկացած ուտեստի և մսի հետ, իդեալական հիմք է սոուսներ և ապուրներ պատրաստելու համար: «Տոմատի» կետչուպը 100 տոկոս բնական է, պատրաստվում է արևահամ լուլիկներից:

Զիլի պղպեղով կետչուպը բնական լուլիկով է՝ կծու պղպեղի հավելումով:

«Հայկական» կետչուպն ունի թարմ, հագեցած, նուրբ համ ու բույր: Սրանում համադրված են Հայաստանի լուլիկի, ռեհանի, ուրցի և լեռնային խոտաբույսերի անուշ բույրերը:

Խորովածի կետչուպը համեմունքների իրական հավաքածու է, որ առավել ընդգծում է խորովածի համը և ներդաշնակորեն լրացնում է ցանկացած ուտեստի:

Կետչուպին ոչ մի բանով չի զիջում մայոնեզը:

Primo մայոնեզը ևս յուրահատուկ համային համադրումներով տեսականի ունի: Մայոնեզի համար հավաքվում են բարձրորակ բաղադրիչներ ամբողջ աշխարհից, այդ թվում՝ արևածաղկի յուղ, բնական մանանեխ:

«Դասական» մայոնեզի նուրբ համն իդեալական համադրվում է աղցանների մեջ:

«Զիթապտղի» մայոնեզը պարունակում է բնական ձիթապտղի յուղ, կատարյալ է ձկնեղենի և մսի, ինչպես նաև խմորի և աղցանի համար:

Բարձրորակ բաղադրիչներով է պատրաստված «Պրովանսալ» մայոնեզը:

Մայոնեզի «Թեթև» սոուսն ունի հավասարակշռված կալորիականություն և թարմություն է հաղորդում բանջարեղենին: Սա նրանց համար է, ովքեր հետևում են իրենց կազմվածքին:

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՍՆՈՒՆԴ

Հայտնի է, որ զարգացած երկրներում բնակչության, մասնավորապես՝ երիտասարդության, 60-70 տոկոսն օգտվում է հանրային սննդի կետերից: Ցավոք, այս միտումն արդեն նկատելի է նաև մեր երկրում:

Հանրային սննդի ծառայություններից օգտվում են հանդիսությունների սրահները (90 տոկոս), սգո սրահները (70 տոկոս), ուսանողությունը (80 տոկոս):

Նշված դաշտը կարգավորվում է «Սպառողների իրավունքների պաշտպանության մասին» և «Համապատասխանության հավաստման մասին» ՀՀ օրենքներով, ինչպես նաև նորմատիվ մի շարք փաստաթղթերով (ՀՍ 189-2000): Ցավոք, շատ կազմակերպություններ անտեսում են այս պահանջները: «Առևտրի և ծառայությունների մասին» ՀՀ օրենքի Հոդված 12-ի Կետ 6-ը պահանջում է հանրային սննդի աշխատակիցներից (հրուշակագործ, մատուցող, խոհարար, բարմեն, բուֆետապան, սրահի վարիչ) պարտադիր ունենալ մասնագիտական կրթություն և լինել վերաորակավորված:

Մեր ուսումնասիրությունների ընթացքում պարզվել է, որ ոչ բոլոր աշխատակիցներն են ժամանակին անցնում բուժզննում, ոչ բոլորն ունեն մասնագիտական որակավորում, ձեռք բերված ոչ բոլոր մթերքներն ունեն համապատասխանությունը հավաստող փաստաթղթեր, ոչ բոլոր օբյեկտներն են ապահովված անհրաժեշտ առևտրատեխնոլոգիական սարքավորումներով:

Հիշյալ թերություններով են աշխատում ԱԶ Աշոտ Ղուկասյան «Հացատուն» խորտկարանը, «Մարաշի հրաշք», «Տի Էմ Էս բուրգեր» ընկերությունները, «Չովուկի» ռեստորանը, Մալաթիա տոնավաճառի դիմաց գործող FAMILY FAST FOOD խորտկարանը, ԱԶ Գոհար Թորոյան «Խորտկարանը», «Կրիստալ» բար-կարաոկեն, Բաշ Ապարան ընկերության «Ապարան» բուֆետը, «Բալենի Ա. Կ.» խոհարարական խանութը, «Նոր թոնրատուն» և «Հացատուն» խորտկարանները:

Մոնիթորինգային աշխատանքները շարունակվում են: Դրանց կարող են մասնակցել նաև սպառողները՝ կապ հաստատելով 010 24 92 04 հեռախոսահամարով:

ԹՈՉՆԱՄՍԻ ԵՎ ԶՎԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ուրախությամբ փաստում ենք, որ աստիճանաբար ավելանում են տեղական որակյալ թռչնամսի ծավալները՝ կազմելով իրացվող տեսականու 50-60 տոկոսը: Սակայն դեռևս կան հարցեր, որոնք պարզաբանման կարիք ունեն: Խոսքը մասնավորապես թռչնակերի բաղադրության մասին է (կայունացուցիչներ, հակաբիոտիկներ, հորմոններ, վիտամիններ, եթե, իհարկե, օգտագործվել են):

ՍՊԱՍԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ԵՎ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈԼՈՐՏ

ԷՅ-Ի-ՋԻ-ՍԵՐՎԻՍ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Էյ-ի-Ջի-Սերվիս» ՀՀ ողջ տարածքում ունի 15 տարածքային և իրենց կազմում 36 տեղամասային ծառայություն, որոնք սպասարկում են ավելի քան 700 հազար բնակիչ-բաժանորդի և մոտ 6000 բաժանորդ-կազմակերպություն: Յուրաքանչյուր ամիս հանրապետության տարածքում իրականացվում է ավելի քան 100 հազար բաժանորդի ներտնային գազասպասարկման համակարգերի տեխնիկական սպասարկում:

Գազ սպառող բաժանորդների ներտնային համակարգերի տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցում, գազօգտագործող սար-

քավորումների կարգաբերում և վերանորոգում, արտահոսքի վերացում, ծխաօդատար համակարգի զննում, փականների քսալուղում, ձայնաազդանշանային անվտանգության համակարգի թեստավորում և այլն: Սրանք են «Էյ-ի-Ջի-Սերվիս» ընկերության նպատակն ու առաքելությունը (մանրամասն՝ էջ 16):

ՎԵՐԴԵ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԵՐԴԵ մաքրման սրահի կողմից մատուցվող բարձրակարգ ծառայությունների հիմքում բարձրակարգ մասնագետների երկարամյա փորձն է և նորագույն տեխնոլոգիաների կիրառումը: Ընկերությունում ծառայությունների մատուցման գործում մշտապես կարևորվում է ժամանակակից տեխնոլոգիաների դերը:

Այստեղ լավագույն փորձագետները մանրամասն զննում են հագուստն ու ընտրում դրա մաքրման ամենաարդյունավետ տարբերակը՝ կիրառվող տեխնոլոգիաների ու շահագործվող սարքավորումների շնորհիվ հասնելով անթերի արդյունքի: ՎԵՐԴԵ-ն համագործակցում է իտալական ու գերմանական FIRBIMATIC, Miele, PONY, Seitz, Kreussler և BUFA ընկերությունների հետ:

ՎԵՐԴԵ ընկերության ծառայությունները ներառում են վարագույրների մաքրում արդյունավետ, հարսանյաց և երեկոյան զգեստների, նաև գորգերի մաքրում: Եթե գորգը շատ հին է և հատուկ արժեք ունի, ապա սրահի փորձագետներն այն մաքրում են Green Earth տեխնոլոգիայով, ինչի արդյունքում գորգը չի վնասվում և լիովին պահպանում է իր գույնն ու որակը:

Սրահն իրականացնում է նաև թավշյա, կաշվե ու մորթե իրերի (վերարկուներ, բաժկոններ, կոստյումներ, ժիլետներ, տաբատներ, ձեռնոցներ և այլն) մաքրում, կաշվե հագուստի և իրերի ներկում: Գունապնակն ընդգրկում է 1000-ից ավելի գույներ, ինչը թույլ է տալիս ինչպես լիովին փոփոխել կաշվի գույ-

նը, այնպես էլ այն դարձնել մեկ երանգ բաց կամ մուգ:

ՎԵՐԴԵ սրահն իրականացնում է նաև առաքում: Հագուստը պատվիրատուի նախընտրությամբ փաթեթավորվում է ծալած կամ հատուկ կախիչներով:

Այս ընկերությունում կարևորվում է շրջակա միջավայրի և մաքրության պահպանումը, ինչի ապացույցը կիրառվող Green Earth մաքրման տեխնոլոգիան է, որի ժամանակ օգտագործվում են շրջակա միջավայրը չաղտոտող անվնաս նյութեր:

www.verde.am կայքում ներկայացված են բոլոր ծառայությունների գնացուցակը և մանրամասն նկարագրումը:

ԷԼԲԱՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայ-գերմանական «Էլբատ» ընկերությունն արտադրում է կապարաթթվային կուտակչային մարտկոցներ տարբեր ավտոմեքենաների համար: Դրանք ունեն երաշխիքային և հետերաշխիքային սպասարկում:

2011 թ. Quality Austria ավստրիական կազմակերպության կողմից «Էլբատը» ստացել է Որակի կառավարման համակարգի ISO 9001:2008 միջազգային սերտիֆիկատ:

«Էլբատ» ընկերությունը, հիմնվելով փորձի և շուկայի պահանջարկը ճիշտ գնահատելու կարողության վրա, ընդլայնել է իր արտադրանքը՝ առաջարկելով գերիզոտ և անխափան էլեկտրական սնուցման ծառայություն և հուսալի սնուցման համակարգ: Ընկերության մասնագետները տեղադրում են առցանց UPS DC/AC կայաններ, այն է՝ ռեգերվային սնուցման արտաքին համակարգ, վաճառում և տեղադրում UPS համակարգերի

լայն տեսականի, ինչպես նաև Valve կարգավորվող առաջատար և արդյունավետ մարտկոցներ (VRLA):

«Էլբատի» ծառայությունները ներառում են.

- տեխնիկական աջակցություն,
- վերջնական նախագծերի կառավարման ծառայություններ,
- վերանորոգում արտակարգ իրավիճակներում,
- վերլուծություն տեղում և համակարգի հզորության փորձարկում:

Ի դեպ, գործում է նաև ընկերության առցանց խանութը: Անհրաժեշտ է այցելել ընկերության կայքէջ (www.elbat.am), առցանց խանութ բաժինը, ընտրել մեքենային համապատասխան մարտկոց, լրացնել անհրաժեշտ տեղեկատվությունը և սպասել մասնագետների արձագանքին:

Գազասպառման համակարգի տեխնիկական պայմանների խախտումները, ինքնաշեն վառարանների տեղադրումը, գազասարքերի ինքնուրույն տեղափոխումը և ընկերության փականագործի արձանագրած այլ խախտումները չվերացնելը կարող են դժբախտ պատահարների պատճառ դառնալ: Բնակչին թունավորումից և գազի արտահոսքի հետ կապված այլ վտանգներից պաշտպանելու նպատակով «Գազպրոմ Արմենիա» ընկերությունն իր աշխատակիցների միջոցով «Ներտնային գազասպառման համակարգերի տեխնիկական սպասարկման» ուղեցույցներ է տարածում և կոչ է անում գոնե մեկ անգամ կարդալ և առաջնորդվել առկա տեղեկատվությամբ և հրահանգներով:

Ուղեցույցը ներկայացնում ենք ստորև:

ՀՀ տարածքում ներտնային գազասպառման համակարգի անվտանգ շահագործման և տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցման «Գազպրոմ Արմենիա» ՓԲԸ (այսուհետ՝ Մատակարար) հանձնարարությամբ բաժանորդների ներտնային գազասպառման համակարգի տեխնիկական սպասարկման (այսուհետ՝ ՆՏԳՍՐ ՏՍ) ծառայության աշխատանքներն իրականացվում են ՀՀ հանրային

ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 15.10.2014 թ. 383 Ն որոշմամբ հաստատված «Բնական գազի մատակարարման (Մատակարար-Բաժանորդ)» պայմանագրի հավելված 2 «ՆՏԳՍՐ ՏՍ ծառայությունների մատուցման մասին» Համաձայնագրի դրույթների համաձայն, պլանային կարգով՝ տարեկան առնվազն երկու անգամ պարբերականությամբ, ինչպես նաև արտապլանային՝ բաժանորդների կանչերով՝ «Էյ-Ի-Ջի-Սերվիս» ՍՊԸ-ի (այսուհետ՝ Սպասարկող) կողմից:

Փականագործը պարտավոր է

Ներկայանալ բաժանորդին անձը հաստատող վկայականով, դիտարկել գազի ֆիկացման վերաբերյալ փաստաթղթերի փաթեթը, փաստացի գազահամակարգը համեմատել նախագծի հետ և իրականացնել ՆՏԳՍ համակարգի տեխնիկական սպասարկման ծառայություն՝

- ստուգել և ապահովել գազասարքերի, ծխաօդատար համակարգի (ծխատար և օդատար ուղիներ, ծխատար խողովակներ, վերնափեղկ, օդի ներհոսքի բացվածք) ու գազասպառման անվտանգության ձայնաազդանշանային համակարգի (ձայնաազդանշանային սարք և գազամատակարարման ընդհատման ավտոմատ փակող կափույր, այսուհետ՝ ՁԱ համակարգ) միացումների ճշտությունը և ամբողջականությունը, սահմանված կարգով կատարել դրանց տեխնիկական սպասարկումը,
- բաժանորդներին հրահանգավորել՝ ներտնային գազահամակարգում բնական գազից անվտանգ օգտվելու պահանջների վերաբերյալ,
- ՆՏԳՍ համակարգի տեխնիկական սպասարկման ծառայությունների մատուցման ԱՎՏ-ում բաժանորդի հետ համատեղ հավաստել ծառայության մատուցման իրականացումը, ՆՏԳՍ համակարգում թերությունների խախտումների հայտնաբերման դեպքում կազմել համապատասխան արձանագրություն, գազասարքն անջատել, խցանային փականը խցափակել և կնքել, բաժանորդին իրազեկել արձանագրված խախտումների վերացման հնարավոր տարբերակների և ժամկետների վերաբերյալ:

Հարգելի բաժանորդ

Դժբախտ դեպքերից զերծ մնալու համար պահպանեք կենցաղում բնական գազից անվտանգ օգտվելու պահանջները՝

- առանց հսկողության մի՛ թողեք անվտանգության ավտոմատ համակարգեր չունեցող գործարկված գազասարքերը, դրանց երկարատև շահագործման ընթացքում հաճախակի օդափոխեք շինությունը,
- հնարավորության դեպքում լողասենյակներում տեղադրված ջրատաքացուցիչները տեղափոխեք խոհանոց կամ դրա համար նախատեսված այլ շինություն (սենյակ),
- ՆՏԳՍ համակարգում փոփոխություններ կատարելու, գազասարքերի փոխարինման, վերատեղադրման կամ դրանց անսարքությունների վերացման համար դիմեք Մատակարարին կամ Սպասարկողին:

ԱՌԱՎԵԼԱԳՈՒՅՆ ՉԳՈՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՉԻ՝ ԹՈՒՅԼԱՏՐՎՈՒՄ

- անջատել գազասպառման անվտանգության ձայնաազդանշանային ավտոմատ սարքը էլեկտրասնուցումից (ազդանշանիչի էլեկտրաէներգիայի ծախսը տարեկան կազմում է ընդամենը 8,64 կՎտ, շուրջ 400 դրամ),
- ինքնակամ փոխարինել, նորոգել և տեղափոխել գազասարքերը,
- գազօջախներն օգտագործել ջեռուցման նպատակով: Դրանց վրա տեղադրել մեծ մակերեսով կաթսա կամ թիթեղ՝ առանց հավելյալ տակդիրի, քանի որ սահմանափակվում է այրման համար անհրաժեշտ օդի ներհոսքը, զարգանում թերայրում (շմուլ գազի առաջացում),
- օդատար ուղիներին միացնել օդաքարշ կամ ծխատար, դրանք փակել լաթով կամ այլ առարկաներով,
- փակել օդափոխության ու գազի այրման համար անհրաժեշտ օդի ներհոսքի նպատակով նախատեսված՝ դռան տակի բացվածքը,
- սահմանափակել ծխահեռացման ուղիների անցողունակությունը (քարշը), օգտագործել ծալքավոր նրբաթիթեղյա խողովակներ և այլ խոչընդոտներ:

Արգելվում է օգտվել գազասարքերից, եթե.

- գազասարքն անսարք է, գազն այրվում է անկայուն կամ դեղնակարմրագույն (մրոտ) բոցով կամ խզվում (կտրվում) է այրիչից,
- գազասպառման անվտանգության ձայնաազդանշանային ավտոմատ համակարգը չի աշխատում կամ անսարք է,
- ծխաօդատար համակարգում բացակայում է քարշը, կամ առաջացել է ետքարշ:

**Ձայնային ազդանշանի միացման դեպքում
անհապաղ օդափոխել շինությունը և զանգահարել
1-04 հեռախոսահամարով:**

Խորհուրդ չի տրվում

- օգտվել ծխատարով ջրատաքացուցիչներից և ջեռուցման սարքերից՝ թանձր մառախուղի, ուժեղ քամիների և տարվա առավել շոգ եղանակների ժամանակ,
- գազօջախները և ծխատարով գազասարքերն օգտագործել օդորակիչների (кондиционер) հետ համատեղ:

Անհրաժեշտ է

- ծխատարով ջրատաքացուցիչները և ջեռուցման սարքերը միացնելուց առաջ և միացնելուց մինչև 5 րոպե հետո լուցկու բոցի մոտեցման եղանակով ստուգել ծխատար ուղիներում քարշի առկայությունը,
- առատ ձյան և ուժեղ քամիների դեպքում հաճախակի ստուգել ծխատար խողովակի արտաքին մասի ամբողջականությունը և մաքրել գլխամասը:

Արգելվում է

1. Անջատել անվտանգության ազդանշանային համակարգը:
2. Կատարել գազահամակարգի ինքնակամ փոփոխություններ:

Գազասպառման անվտանգության ծայնազդանշանային սարքի ազդանշանի՝ բնակարանում գազի հոտ զգալու, արտահոսքի, գազասպառման հետ կապված՝ բնակիչների առողջական վիճակի վատթարացման (թունավորում, հրդեհ և այլն) կասկածների կամ այլ վթարային իրավիճակներում.

- անհապաղ զանգահարել շուրջօրյա գործող գազի վթարային ծառայություն՝ 1-04, կամ ԱԽՆ՝ 9-11 հեռախոսահամարներով,
- չծխել, չօգտվել բաց կրակից կամ կայծ առաջացնող որևէ միջոցից, չմիացնել և չանջատել էլեկտրասարքավորումները,

- փակել գազասարքերի և սնող գազախողովակների խցանային փականները, բացել դռները և պատուհանները, օդափոխել շինությունը,
- զգուշացնել ընտանիքի անդամներին և հարևաններին, նրանց հանել անվտանգ և չգազավորված տարածք,

- գազի մուտքը բնակարան անվտանգության ավտոմատ կափույրի միջոցով փակելու դեպքում արգելվում է ինքնակամ գործարկել այն՝ առանց վերացնելու վթարային ազդանշանի պատճառը:

Ձեր բնակարանի գազամատակարարումը կդադարեցվի, եթե.

- խոչընդոտեք ներտնային գազասպառման համակարգի տեխնիկական սպասարկման, անսարք գազասարքի անջատման, խցանային փականի խցափակման և կնքման աշխատանքներին,
- պոկեք խցափակման կնիքը և ինքնակամ միացնեք գազասարքը:

ՀԻՇԵ՛Ք, ՈՐ

**Շմուլ գազի 0.4-0.5 % առկայությունը
շինությունում 10-15 րոպեի ընթացքում մահացու է:**

**Մի՛ մոռացեք, որ վթարի ժամանակ վտանգի եք
ենթարկվում ոչ միայն դուք,
այլև ձեզ շրջապատող մարդիկ:
Պահպանե՛ք ձեր առողջությունը և կյանքը:**

ԵՎ ՀԻՇԵ՛Ք

**Ժամանակին մասնագետներին դիմելը կօգնի
ճիշտ ժամանակին հայտնաբերել խնդիրը,
լուծել և հաղթահարել այն:**

ՍՆՆԴԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ

Մանդամթերքի անվտանգության սպասիվումը բարդ ու երկարատև շղթա է, որի օղակները վերահսկում է Պարենի և գյուղատնտեսության կազմակերպությունը (ՊԳԿ)՝ համագործակցելով Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպության հետ (ԱՀԿ)։ Վերջիններիս գերիստիորը սննդի անվտանգության և սպառողների առողջության պահպանությունն է։

Մանդամթերքի անվտանգությունը համարվում է սպասիվված, եթե երկրի ամբողջ բնակչությունը բոլոր ժամանակներում ունի անվտանգ սննդամթերքի ֆիզիկական և տնտեսական հասանելիություն՝ սննդի հիմնական տեսակների սպառման համար սահմանված ֆիզիկական նորմերին համապատասխան։

Առևտրի ազատականացումն ու գլոբալիզացիան ոչ միայն բացել են մեր սահմանները, այլև մեծացրել են մեր զգայունությունը վնասատուների և առհասարակ սննդի անվտանգությանը սպառնացող երևույթների նկատմամբ։ Հետևաբար աղտոտված սննդամթերքում եղած վիրուսները, մանրէները կամ սնկերը կարող են պատճառ դառնալ սրտխառնոցի, փսիման, լուծի կամ ջերմության։ Ախտահիշները՝ մեղմից մինչև ծանր, առավելապես հանդիպում են երեխաների, հղիների և տարեցների մոտ։

Առողջական լուրջ խնդիրներ կարող են առաջ գալ նաև քաղցրահամ ջրի աղտոտումից։ Ագրոքիմիական նյութերից, պարարտանյութերից և անասնաբուժական դեղերից ևս սննդի միջոցով կարող են մարդուն փոխանցվել հիվանդություններ՝ երբեմն անդամալի հետևանքներով։

Փաստենք, որ լրջագույն խնդիրներ կարող են ծագել անգամ վերամշակողների ու վաճառքը կազմակերպողների անբարեխիղճ վերաբերմունքի պատճառով, քանի որ նրանք են պատասխանատու սննդամթերքը պատշաճ պայմաններում պահելու և տեղափոխելու համար։

Փողոցային առևտուր

Փողոցում կազմակերպվող առևտրով ոչ մեկին չես զարմացնի։ Հատկապես բացօթյա սննդի կետերը դարձել են սննդամթերքի բաշխման համակարգի կարևոր բաղադրիչն ինչպես զարգացող, այնպես էլ զարգացած երկրներում։ Այս կետերում սնունդը սպառվում է հատկապես ցերեկային ժամերին, այսպես կոչված, լանչի ժամանակ։ Եվ երբեմն անտեսվում է հանգամանքը, որ որոշ ապրանքներ կարող են վտանգել սպառողի կյանքը մանրէաբանական աղտոտման պատճառով։

Փողոցային առևտուրը նաև մի շարք անհարմարություններ է ստեղծում՝ մայթերը դառնում են դժվարանցանելի և կեղտոտ, որքան էլ որ վաճառք իրականացնողները փորձեն մաքրել իրենց շուրջը։ Սակայն նշենք, որ փողոցներում պատշաճ պայմաններում առանձին ապրանքների (պաղպաղակ, հյութեր և այլն) վաճառքն առանձնապես վտանգավոր է։

Նկատենք, որ այս կարևորագույն խնդրի լուծումը կախված է նաև քաղաքացիներից։ Ի վերջո,

Ի դեպ

Հանուն սպառողների առողջության վերջին տարիներին շատ երկրներ մշակել են սննդի անվտանգության և որակի վերահսկման համապարփակ և ներդաշնակ ուղեցույցներ՝ ազգային օրենքներին և միջազգային կանոնակարգերին համապատասխան։

Սննդի անվտանգության և որակի կարևորությունը մեծ է հատկապես զարգացող երկրներում, որոնք սնունդ են արտահանում զարգացած երկրներ, իսկ միջազգային առևտրի իրականացման սահմանափակումը միջազգային չափանիշերին, անվտանգ և երաշխավորված որակյալ սննդամթերքի արտադրությունը համապատասխանությունն է։

ոչ ոք չի ստիպում նրանց գնել փոշոտ մայթին, արևի կիզիչ ճառագայթների տակ վաճառվող ձկնեղեն, գազավորված ըմպելիք կամ քաղցրավենիք, որոնց հարևանությամբ իրենց բաժին են սպասում փողոցային կատուները։ Հետևաբար փողոցային անօրինական առևտուրը վերացնելը, մաքուր փողոցներ և առողջարար սննդամթերք ունենալը պիտի լինեն ոչ միայն օրենքի, այլև քաղաքացիների պահանջը։

Փաթեթավորում

Փաթեթավորումը պատրաստի արտադրանքի կարևոր և անբաժանելի մասն է։ Այն պետք է ապահովի սննդի որակի և անվտանգության պահպանումը շրջանառության բոլոր փուլերում։

Գնումներ կատարելուց առաջ փաթեթավորումը պետք է մանրազնին ստուգվի։ Եթե այն վնասված է, դրա վրա գրությունները հստակ չեն և անհնար է որոշել արտադրության ամսաթիվն ու արտադրանքի պիտանելիության ժամկետը, ապա մեծ հավանականություն կա, որ տվյալ ապրանքն անօրակ է, և ճիշտը դրանից խուսափելն է։

Հիշեցում

Փաստենք, որ ամեն ինչ չէ, որ պետության ուսերին է, կան մանր խնդիրներ, որոնք պարտավոր է լուծել հենց սպառողը։ Մասնավորապես, սննդամթերք գնելիս պետք է կարևորել ոչ միայն ապրանքի արտաքին տեսքը, այլև դրա մասին տեղեկատվությունը, որում պարտադիր կետեր են.

- ապրանքային անունը,
- արտադրողի, փաթեթավորողի, արտահանողի և ներմուծողի անունը, գտնվելու վայրը (հասցեն), երկիրը,
- արտադրության և արտադրանքի փաթեթավորման ամսաթվերը, պահպանման ժամկետը, պայմանները (այն ապրանքների համար, որոնց համար պահպանման պայմանների պարտադիր պահանջներ են սահմանված),
- արտադրանքի զուտ քաշը, ծավալը կամ քանակը,

- արտադրանքի քաղադրությունը,
- սննդային արժեքը (արտադրանքի կալորիականությունը, սպիտակուցների, ճարպերի, ածխաջրերի, վիտամինների, մակրո- և միկրոտարրերի առկայությունը),
- որոշ հիվանդությունների համար հակացուցումները,
- կիրառման նպատակը, պայմանները և շրջանակը (մանկական ապրանքներ, դիետիկ սնունդ և այլն),
- պատրաստման եղանակներն ու պայմանները (խտանյութերի և կիսաֆաբրիկատների համար) պահպանման պայմանները, արտադրողի ապրանքային նշանը (առկայության դեպքում)։

Հողի ԱՂՏՈՏՈՒՄ

Ժամանակակից աշխարհում հողի աղտոտումն անհապաղ լուծումներ պահանջող բնապահպանական հիմնական խնդիրներից է, քանի որ մասնավորապես քիմիական նյութերով աղտոտված հողը բացասաբար է ազդում ոչ միայն մարդու, այլև ամբողջ օրգանական աշխարհի վրա:

Հողն ու առողջությունը

Միջավայրը, որում մարդն ապրում է, ուղղակի կապ ունի առողջության հետ: Մերօրյա արդյունաբերության զարգացումը պատճառ է թափոնների քանակի զգալի աճի, ինչի հետևանքով աղտոտվում են ոչ միայն օդն ու ջուրը, այլև հողը, և որքան աղտոտված է հողը, այնքան մեծ է տվյալ բնակավայրի բնակիչների հիվանդանալու ռիսկը:

Հողի լուրջ հիվանդություններ կարող են ձևավորվել կենցաղային կամ քիմիական թափոններից, նաև դիակների թաղումից հետո, իսկ վարակի տարածման պատճառ կարող են դառնալ ջրիեղելները կամ երկարատև անձրևները, երբ միկրոօրգանիզմները հողի խորքից բարձրանում են մակերես: Եվ որովհետև հողը բարենպաստ միջավայր է միկրոօրգանիզմների զարգացման համար, դրա վիճակն անմիջականորեն ազդում է ինչպես բուսական, այնպես էլ անասնաբուծական արտադրանքի վրա, և սննդի հետ միասին մարդը կարող է ստանալ և՛ օգտակար, և՛ վնասակար նյութեր, որոնք բացասաբար են ազդում առողջության ու կյանքի որակի վրա: Այսպես, հողի միկրոֆլորան կարող է պարունակել պաթոգեն միկրոօրգանիզմներ, որոնք կարող են առաջացնել ծանր վարակիչ հի-

վանդություններ, ինչպիսիք են տետանուսը (պրկանք, մկանի բնականոն տևական կծկումը հաճախակի ներգործող գրգռիչների ազդեցությունից), սիբիրախտը և այլն: Մարդու կղանքով աղ-

տոտված հողը կարող է պարունակել աղիքային հարուցիչներ: Հողում յոդի ցածր պարունակությունը կարող է առաջացնել վահանաձև գեղձի հիվանդություն, ֆտորինը՝ վնասել ատամները:

Ներկայումս հողի դեգրադացիայից (բնական ճանապարհով և ագրոտեխնիկայի սխալ կիրառման հետևանքով հողի բերրիության անկում) տուժել է առնվազն 3,2 միլիարդ մարդ կամ աշխարհի բնակչության 40 տոկոսը:

Աղտոտման հետևանքները

Փաստենք, որ հողի աղտոտումն առաջացնում է շղթայական ռեակցիա: Այն ազդում է հողի կենսաբազմազանության վրա, նվազեցնում օրգանական նյութերի պաշարները և հողի ֆիլտրման կարողությունը: Հողի աղտոտման պատճառով աղտոտվում են ստորերկրյա ջրերը, խախտվում՝ հողի սննդանյութերի հավասարակշռությունը:

Հողի, ստորերկրյա ջրերի և սննդային շղթայի աղտոտիչները կարող են ունենալ և՛ երկարատև հետևանքներ՝ պատճառ դառնալով բրոնխի հի-

վանդությունների, քաղցկեղի, անգամ մահվան, և՛ կարճատև՝ առաջացնելով թունավորում կամ լուծ:

Մեծագույն վտանգներից է այն, որ հողի աղտոտումն անտեսանելի է: Մոլորակի հողերի մեկ երրորդն արդեն չափավոր կամ խիստ քայքայված է, աղակալված կամ քիմիական ազդեցությունների ենթարկված, մինչդեռ հողի միայն վերգետնյա շերտի մեկ սանտիմետրը ձևավորելու համար պահանջվում է շուրջ հազար տարի, ինչը նշանակում է, որ հողի դեգրադացիայի ներկայիս տեմպը սպառնալիք է ապագա սերունդների համար:

Ինչ անել

Եթե գյուղական բնակավայրերում հողի հիվանդությունները վերացնելու տարբերակները բավական դյուրին իրականացվող ու արդյունավետ միջոցառումներ են, և խնդիրը լուծել հնարավոր է մինչև ծմռան գալը հողը թարմ գոմաղբով կամ տորֆով պարարտացնելով, ապա քիմիական աղտոտման ազդեցությունը դժվար է ինքնուրույն նվազեցնել: Սա արդեն պետական միջամտություն պա-

հանջող հարց է: Բայց չմոռանանք, որ ցանկացած իրավիճակում մեզնից յուրաքանչյուրը կարող է գոնե չնչին չափով մեղմել մոլորակի հոգսը պարզապես չաղտոտելով այն: Այսօր արդեն մեծ թվով երկրներում, այդ թվում՝ ինչ-որ չափով՝ Նաև Հայաստանում, աղբը տեսակավորում է, և բնակիչներին ներկայացվող միակ պահանջը թափոններից դրանց համար նախատեսված վայրերում ազատվելն է:

ԹԱՆԿԱՑՈՒՄ

ՀՀ սպառողական շուկայում թանկացումները կարծես թե սովորական են դարձել: Թանկանում է սալն ու գրեթե սալն օր՝ համապատասխան հացից մինչև կոմունալ ծառայությունների սակագներ: Տարեապագաները պնդում են, որ ոչ այնքան մեծ գնաճն օգնում է վնասվածության զարգացմանը: Սպառողները գումար են ծախսում, ինչի արդյունքում դրամը շրջանառվում է՝ զարկ տալով վնասվածության աճին:

Ինչո՞ւ են թանկանում ապրանքները

Ցանկացած ապրանքի գնի սահմանում պայմանավորվում է առաջարկով և պահանջարկով: Սա նշանակում է, որ որքան մեծ է պահանջարկը, այնքան սպառողը պատրաստ է ավելին վճարել դրա համար, և հակառակը: Հետևաբար քանի որ բոլոր ապրանքներն ու ծառայությունները ոչ միշտ են նույն չափով ցանկալի ու պահանջված, պարբերաբար դրանց գները փոփոխվում են՝ ի հակադրություն այն տեսակետի, որ գները որոշվում են մեկ անգամ և ընդմիշտ:

Ընդհանուր պատկերը

Լրատվամիջոցները վերջին շրջանի համար թանկացումների տարբեր ցուցանիշներ են ներկայացնում՝ 5-7 տոկոս (առավել զգալի են ամենօրյա օգտագործման 11-12 անուն ապրանքների գները, որոնց դեպքում գրանցվել է անգամ մինչև 40 տոկոս թանկացում): Սա, առաջին հայացքից այնքան էլ մեծ թիվ չէ, բայց փաստենք, որ այս ցուցանիշը տարածվում է նաև այն ապրանքների, մասնավորապես այն սննդամթերքների վրա, որոնք անփոխարինելի են ամենօրյա սպառողական զամբյուղում (հաց, ձու, կաթ, կարտոֆիլ և այլն):

Ի դեպ, հաշվի առնենք, որ այս ցուցանիշը հաշվարկվում է սպառողական բոլոր ապրանքների գները միջինացնելու արդյունքում: Մինչդեռ կան թանկացած ապրանքներ, որոնք բոլորովին էլ առաջին անհրաժեշտության, հետևաբար կենսապահովության համար կարևոր նշանակություն չունեցող ապրանքներ են (կահույք, ավտոմեքենաներ, թանկարժեք կենցաղային տեխնիկա, զարդեր և այլն):

Թանկացումները բոլոր ժամանակներում շրթայական են կատարվում, օրինակ՝ տրանսպորտային ծառայությունների թանկացմանը նախորդում են բենզինի, գազի, անվադողերի և այլ թանկացումները:

Հայաստանն առավել զգայուն է թանկացումների նկատմամբ, քանի որ ունի ոչ այնքան զարգացած արտադրություն, որով հնարավոր կլինի բավարարել տեղի պահանջարկը, հետևաբար մեծ թվով ապրանքներ ոչ թե արտադրվում են տեղում, այլ ներմուծվում են: Ստացվում է, որ մեր երկրի կախվածությունն արտաքին շուկայից անհամեմատ մեծ է, և համաշխարհային գնաճն ուղիղ հարվածում է հայ սպառողին: Փաստենք նաև, որ եթե անգամ տեղում ինչ-որ արտադրություն է կազմակերպվում, ապա հույսով մեծ մասամբ ներկրվում է:

Վերջին 1-2 տարվա թանկացումները նաև պայմանավորված են հետպատերազմական իրավիճակով: Գաղտնիք չէ, որ հայկական տարածքների կորուստն իր հետ բերեց նաև ցանքատարածությունների մակերեսի նվազում, և այն ապրանքները, որոնք կարելի էր աճեցնել տեղում, արդեն դարձել են ներմուծվող (գոնե որոշակի մասը): Այսօր ոչ միայն կրճատվել է գյուղմթերքի ծավալը, այլև ավելացել է արտահանվող մթերքի քանակը: Ուստի զարմանալի չէ սեզոնային պտուղանջարեղենի բարձր գինն անգամ ամռան ամիսներին կամ հենց բերքահավաքների ժամանակ:

Հետևանքները

Բնականաբար, եթե գները բարձրանում են, բայց նույնն են մնում աշխատավարձերն ու կենսաթոշակները, ստացվում է, որ նվազագույն կարիքները հոգալու համար շարժային սպառողը ստիպված է լինում վերանայել ամենօրյա գնումների ցանկը, նախապատվությունը տալ համեմատաբար ցածր գնով ապրանքներին, ինչը սովորաբար արվում է որակի հաշվին:

Եթե կար ժամանակ, որ թանկացումները նախորդում էին հատկապես տոնական օրերին, իսկ դրանցից հետո սովորաբար ինչ-որ չափով գնանկում էր լինում, ապա այսօր գները միայն բարձրանում են, իսկ իջնելու մասին անգամ մտածելն է անիմաստ:

Ինչ անել

Այս խնդիրը լուծելու համար պատրաստի բաղադրատոմսեր չկան: Կարելի է սկսել գյուղատնտեսությանը զարկ տալուց կամ տեղում, նախընտրելի է մարզերում, փոքր արտադրություններ հիմնելուց: Երկրի հզորացման հիմքում նույն երկրի քաղաքացին է: Ստեղծելով արժանապատիվ կենսապայմաններ, հնարավոր կդառնա, նույն քաղաքացիների համատեղ ուժերով ոտքի կանգնեցնել երկիրը, անգամ համավարակներից ու պատերազմներից հետո: Չարգացող տնտեսությունը կարևոր նախապայմանն է օտարից կախում չունենալու, սեփական ոտքերի վրա ամուր կանգնելու: Սրա համար, ինչ խոսք, տարիներ, անգամ տասնամյակներ են պետք, բայց ցանկացած երկար ճանապարհ սկսվում է առաջին քայլից:

**Սպառողների ազգային ասոցիացիան
և Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա
Իրավաբանական անձանց միությունը
ցավով տեղեկացնում են, որ կյանքից հեռացել է
Հայաստանի սպառողների ազգային ակադեմիա
Իրավաբանական անձանց միության նախագահության անդամ,
իրավաբանական դեպարտամենտի ղեկավար,
իրավագիտության պրոֆեսոր Աիդա Իսկոյանը:**

Աիդա Իսկոյանն իրավաբանական կրթություն ստացել է Երևանի Պետական համալսարանում, այնուհետև ավարտել է Տալինի (Լստոնիա) միջազգային իրավունքի դպրոցը՝ «Շրջակա միջավայրի միջազգային իրավական պահպանություն» մասնագիտությամբ:

1985 թ. ԽՍՀՄ ԳԱ պետության և իրավունքի ինստիտուտում (Մոսկվա) պաշտպանել է թեկնածուական ատենախոսություն:

1997 թ. ուսանել է Ռիեկի համալսարանի Իրավաբանական ֆակուլտետում, անցել պրակտիկ իրավաբանական կրթության դասընթաց:

1999 թ. Ամերիկայի փաստաբանների միության (ABA/CEELI) ծրագրի շրջանակներում հաճախել է Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման դասընթացներին:

1985-ից իրավաբանական գիտությունների թեկնածու է, 2014-ից՝ պրոֆեսոր:

1962 թ.-ից մինչև կյանքի վերջին շրջանը դասախոսել է ԵՊՀ քաղաքացիական դատավարության իրավունքի ամբիոնում, 1997 թ.-ից «Շրջակա միջավայրի իրավական պահպանության կենտրոն» ՀԿ նախագահին էր:

1999 թ.-ից եղել է ՀՀ Ազգային ժողովի սոցիալական, առողջապահության և բնության պահպանության հարցերի մշտական հանձնաժողովի անկախ փորձագետ, 2006-ից՝ Ֆրանսիական

համալսարանի իրավաբանական ֆակուլտետի դասախոս, 2008-ից՝ ՀՀ Բնապահպանության նախարարության կոլեգիայի անդամ, 2000-2016 թթ.՝ ՀՀ ՄԱԿ ԵՏՀ «Շրջակա միջավայրի հարցերի առնչությամբ տեղեկատվության մատչելիության, որոշումներ ընդունելու գործընթացին հասարակության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին» կոնվենցիայի (Օրիուսի կոնվենցիա) ազգային համակարգողը:

2003-2007 թթ. ղեկավարել է ԵՊՀ իրավաբանական ֆակուլտետի քաղաքացիական դատավարության իրավունքի ամբիոնը:

Պարգևներ

ՀՀ բնապահպանության նախարարության «Ոսկե մեդալ» ՀՀ բնապահպանության բնագավառում նշանակալի ավանդի համար, 2007

ԵՊՀ 90-ամյակի կապակցությամբ ՀՀ Կրթության և գիտության նախարարության ոսկե մեդալ, 2009

Սպառողների ազգային ասոցիացիայի 20-ամյա հորելյանի առթիվ պատվոգիր, 2011

Մխիթար Գոշ մեդալ, 2013

ԽՌՆԴԱՏ

Verbaseum L.

Հայկական տարածությունները - արձիճուկ գեղնի, եզան ագի, եզնագի, խոնարակ, խոջտակ, կովագի, ձկան մահարար, պախրու ագի

Դեղաբույսի նկարագրությունը: Խլածաղկազգիների ընտանիքին պատկանող, 60-150 սմ բարձրության, երկամյա կամ բազմամյա խոտաբույս է: Ծաղկաբույլը գագաթային ողկույզ է՝ պատված խոշոր, վառ դեղնավուն ծաղիկներով, պտուղը բազմաթիվ սերմերով երկփեղկ տուփիկ է: Խոնդրատն աճում է չոր տափաստաններում, անտառեզրերին, բացատներում, քարքարոտ և տրորված լանջերին, ավազուտներում, աղբուտներում, ճամփեզրերին և այլուր: Պտղակալում է կանոնավոր, ճմռում լավ: Չորադիմացկուն է, ծաղկում է ամռան ամիսներին, պտղակալում հուլիս-սեպտեմբերին:

Քիմիական բաղադրությունը: Ծաղկապսակներում հայտնաբերված է մինչև 2,5 տոկոս լորձ, մոտ 11 տոկոս շաքար (այդ թվում՝ 3,5 տոկոսը՝ գլյուկոզ), տրիտերպենային գլիկոզիդներ սապոնինների ձևով, ֆլավոնոիդներ, եթերայուղ, խեժ, կումարին, կարոտին, C վիտամին, ֆոսֆորաթթու, խնձորաթթու, ներկանյութ: Տերևները պարունակում են ֆլավոնոիդներ, հեմոլիտիկ սապոնին, արմատները՝ ածխաջրեր, իսկ ամբողջ բույսը գլիկոզիդ աուկուրին:

Բուժական նշանակությունը: Բուժման նպատակով հիմնականում օգտագործում

են բույսի ծաղկապսակները, իսկ ժողովրդական բժշկության մեջ՝ նաև տերևներն ու արմատը: Ծաղիկները հավաքում են լրիվ բացվելուց անմիջապես հետո պարզ, արևոտ օրերին, չորացնում մութ սենյակում կամ չորանոցում: Ճիշտ չորացնելիս ծաղիկները պահպանում են բնական գույնը: Չոր հումքը պահում են հերմետիկ, մուգ բանկայի մեջ, 2 տարի:

Ծաղիկներից ու տերևներից պատրաստված ջրաթուրմն օգտագործվել է շնչուղիների, նյարդային, փայծաղի և ստամոքսաաղիքային տրակտի մի շարք հիվանդությունների, ինչպես նաև ձայնի խոպոտման, ընդհանուր հյուծման և թուրքի ժամանակ: Ծաղիկների և տերևների եփուկը, որպես միզամուղ և հակաբորբոքիչ միջոց, օգտագործել են խրոնիկական ցիստիտների ժամանակ, իսկ լոզանքի ձևով ընդունել են թուրքով տառապող հիվանդները: Բույսն ամբողջովին օգտագործվել է նաև թոքաբորբերի և ստամոքսաաղիքային տրակտի մի շարք հիվանդությունների ժամանակ:

Կիրառման եղանակները: Ծաղիկներից ջրաթուրմ պատրաստելու համար 2 թեյի գդալ հումքը լցնում են 1 բաժակ եռման ջրի մեջ, թրմում 1 ժամ, քամում և ընկում օրական 3-4 անգամ: Երեխաների համար այս չափաբաժինը կիսվում է: 15 գ ծաղիկը թրմում են 1 ժամ 1 լ եռման ջրում և ընկում օրական 4 անգամ: 20 գ հումքը կես ժամ թրմում են 200 մլ եռման ջրում, քամում, ապա ընկում 1-ական ճաշի գդալ օրական 3-4 անգամ:

Այլ օգտակար հատկանիշներ:

Ծաղիկներն օգտագործվում են լիկյորի և օդու արտադրության մեջ: Սերմերը ձկների համար թունավոր են:

Արշավիր Թորոսյան
Հայաստանի դեղաբույսերը
Երևան, 1983

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՎԱՐՎԵԼԱԿԵՐՊԻ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ

ՍԿԶԲՈՒՆՔ 1

Հուսալիություն և կայունություն

Ցանկացած բիզնես իրավիճակում հենց վարքի կանոնների տիրապետումն է հուշում դիմացինին, որ դուք պատահական գործընկեր չեք, վստահելի եք և կարող եք ճիշտ կողմնորոշվել աշխատանքային բոլոր հարաբերություններում, ինչը նշանակում է.

- լինել հետևողական և կանխատեսելի,
- հետևել պարտավորությունների ժամանակին կատարմանը:

ՍԿԶԲՈՒՆՔ 2

Ասեքսուալ համայնք

Պրոֆեսիոնալ թիմում չկան տղամարդիկ և կանայք, կան պարզապես գործընկերներ: Սա նշանակում է, որ աշխատանքային պայմաններում տեղին չեն աչքի զարնող զարդերը, կիպ կամ թափանցիկ հանդերձանքը, կարճ կիսաշրջագգեստը, էքսցենտրիկ սանրվածքները, երկար վառ ներկված եղունգները և այլն: Գրասենյակում սովորաբար իրար չեն դիմում «սիրելի»-ով, բացառում են ցանկացած սիրախաղ:

ՍԿԶԲՈՒՆՔ 3

Զգացմունքային ինտելեկտ

Զգացմունքային ինտելեկտի միջոցով մարդը կառավարում է իրեն և իր հարաբերություններն այլոց հետ: Զգացմունքային բանականությունը բաղկացած է չորս հիմնական բաղադրիչներից.

- ներդաշնակություն (սեփական հույզերի վերլուծություն, մանրակրկիտ ինքնագնահատում, ինքնավստահություն),
- ինքնատիրապետում (հատկապես կործանարար հույզերն ու ազդակները ճնշելու կարողություն, հուսալիություն, ազնվություն, պատասխանատվություն և հարմարվողականություն),
- սոցիալական զգայունություն (հաճախորդների նկատմամբ կարեկցանք և ըմբռնում),
- միջանձնային հարաբերությունների կառավարում (նախաձեռնողական ղեկավարում, հաղորդակցվելու, կոնֆլիկտներ լուծելու, թիմային աշխատանքի հմտություններ):

ՍԿԶԲՈՒՆՔ 4

Խելամիտ եսասիրություն

- աշխատելիս մի խանգարեք ուրիշներին,
- կարիք չկա միջամտելու այն աշխատանքին, որը կապված չէ ձեր պարտականությունների հետ (թեե հաշվապահ եք, էլեկտրիկին մի սովորեցրեք լամպը փոխել),
- բարձր մի խոսեք, հատկապես մի գոռացեք ամբողջ գրասենյակով, մի խախտեք ուրիշի անձնական տարածքի սահմանը, գործընկերոջ սեղանից իրեր վերցրեք միայն նրա թույլտվությամբ,
- սուրճ մի եփեք միայն ձեզ համար, մի թողեք կեղտոտ սպասքը, մի կերեք վերելակում, աթոռները դրեք իրենց սկզբնական տեղում և այլն, և այլն:
- հիշեք, որ ձեր թողած ճմրթված թուղթն անգամ կարող է խանգարել ձեր հարևանների կենտրոնանալուն:

ՍԿԶԲՈՒՆՔ 5

Դրական տպավորություն

- հաճախորդի հետ զրույցը սկսեք և ավարտեք ժպիտով,
- եթե հաճելի կամ դրական բան չունեք ասելու, ավելի լավ է լռեք, եթե, իհարկե այդ պահին աշխատանքային կարևոր քննարկում կամ պարզաբանելու խնդիր չունեք,
- երբեք մի բամբասեք կամ լուրեր մի տարածեք, դա հավասարազոր է բումերանգ գործածելուն,
- անհիմն մի քննադատեք,
- խուսափեք քննարկել որևէ մեկի ֆիզիկական ուժեղ կամ թույլ կողմերը,
- խտրականություն մի դրեք սեռի ու ազգության միջև,
- կարիք չկա ամեն վայրկյան ի ցույց դնել ձեր խելքը:

ԳԱՐՈՒՆ 2022

Գարուն 2022

Եթե արդեն ձեր զգեստապահարանը համալրել եք կարճ կիսաշրջագեւորով, կաշվե բաճկոններով և ծուլերով հագուստներով, ուրեմն 2022-ի գարունը սարերի հերկում չէ:

Ձմռան տաք վերաբերություններին փոխարինելու են գալիս նորաձև կաշվե անձրևանոցները:

Այս գարնան հանդերձանքի ամենակարևոր դետալը թերևս միջին երկարության պլիսե կիսաշրջագեւորն է՝ կիպ գրկող գոտիով, որն առավելապես կընդգծի գեղեցիկ գոտկատեղը:

Պողիում են վերադառնում 2000-ականները՝ իրենց հետ բերելով ցածր գոտկատեղով տաբատներն ու տոպերը: Նորաձև արտաքինն ամբողջական է դառնում գոտկատեղը ծածկող ժակետներով ու վերնաշապիկներով:

Դիզայներները հուշում են, որ եթե գնում եք ընդամենը մեկ կոստյում, ապա ընտրեք մաքրության խորհրդանիշ սպիտակը:

Պայուսակներ

Պայուսակները բազմազան են ու բազմագույն, հարմարեցված հագուստին ու կոշիկներին: Նորաձև են և՛ կաշվե մեծ ու փոքր, և՛ հյուսված պայուսակները: Դրանք դույլ են հիշեցնում, հաճախ մեծ պարկ, երբեմն էլ դրամապանակ:

Կոշիկներ

Գարնանը կրկին նորաձև են այն մոդելները, որոնք շուրջ 20 տարի առաջ հագել են մեր ծնողները: Նորաձև հագուստին ավարտուն տեսք են հաղորդում բարձր պլատֆորմներով, լաքապատ, երկարաճիտ կոշիկներն ու ամենօրյա բալետկանները:

ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՆՈՐԱԶԵՎՈՒԹՅՈՒՆ

Դիզայներները մշտապես ներկայանում են նորամուծություններով: Այս սեզոն տղամարդկանց զգեստապահարանները համալրված են տոպերով: Նոր շունչ է հաղորդվել նաև նորաձևությունից երբեք դուրս չեկող ջինսե գործվածքին: Տղամարդկանց ջինսե տեսականին բազմազան ու նորաշունչ է:

Գարնանային ժիլետները փոքր-ինչ շեղված են մեզ ծանոթ, դասական ձևվածքից:

Պոդիումը չեն լքում հյուսկեն սվիտերները: Ի դեպ, կարելի է հագնել նաև նրանք, որոնք գնել եք դեռևս անցյալ տարի:

Կոշիկներ

Այսօր կյանքի դիմա ավելի քան արագ է, հետևաբար գրեթե ամեն բան, այդ թվում՝ կոշիկները՝ դասական, թե սպորտային, հարմարեցված են այդ դիմին: Եվ տարվա բոլոր եղանակների նորաձև լինելուց զատ դրանք նաև հարմար ու թեթև պիտի լինեն:

Պայուսակներ

Ամբողջ կերպարը լրացնող նորաձև պայուսակները, անկախ չափսերից, բազմապրոֆիլ են ու հարմարեցված բազմազբաղ առօրյային: Ցանկալի է, որ պայուսակն ու ուսապարկն ունենան առանձնացված բաժիններ և՛ թղթապանակների, և՛ հեռախոսի ու դրամապանակի, անհրաժեշտության դեպքում, անգամ մարզահագուստի համար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԱՐՏԻ 15-Ը՝ ՍՊԱՌՈՂՆԵՐԻ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՇԽԱՐՀԱՅԻՆ ՕՐ.....	2
2022 Թ. ԱՌԱՋԻՆ ԵՌԱՄՍՅԱԿԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԵՎ ՄԱՐՔԵԹԻՆԳԱՅԻՆ ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ.....	5
«ԷՅ-Ի-ՋԻ-ՍԵՐՎԻՍ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ. ԱՌԱՎԵԼԱԳՈՒՅՆ ԶԳՈՆՈՒԹՅՈՒՆ.....	16
ՄՆՆԴԻ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅՈՒՆ	20
ՀՈՂԻ ԱՂՏՈՏՈՒՄ.....	22
ԹԱՆԿԱՑՈՒՄ.....	24
ԱԻՂԱ ԻՍԿՈՅԱՆ.....	26
ԽՈՆԴԱՏ.....	27
ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՎԱՐՎԵԼԱԿԵՐՊԻ ՍԿԶԲՈՒՆՔՆԵՐԸ.....	28
ԳԱՐՈՒՆ 2022.....	30

Հասցեն՝ Դավիթ Անհաղթ 23, 3-րդ հարկ
Թեժ գիծ՝ (010) 24-92-04
E-mail: info@armconsumer.am;
nationalconsumerassociation@yahoo.com
URL: <http://www.armconsumer.am>

Տպաքանակը՝ 2000: Ծավալը՝ 2 մամուլ
Տպագրվել է ՏՊԱՐԱՆ ԷՅ ԷՄ
տպագրատանը
Բաժանվում է անվճար
Գրանցման վկայականը՝ 2215
Հղումը ՍՊԱՌՈՂ-ին պարտադիր է

+ 374 10 23-93-27

+ 374 10 29-75-31

aeg@aegservice.am

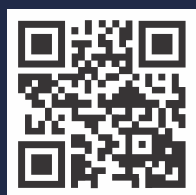
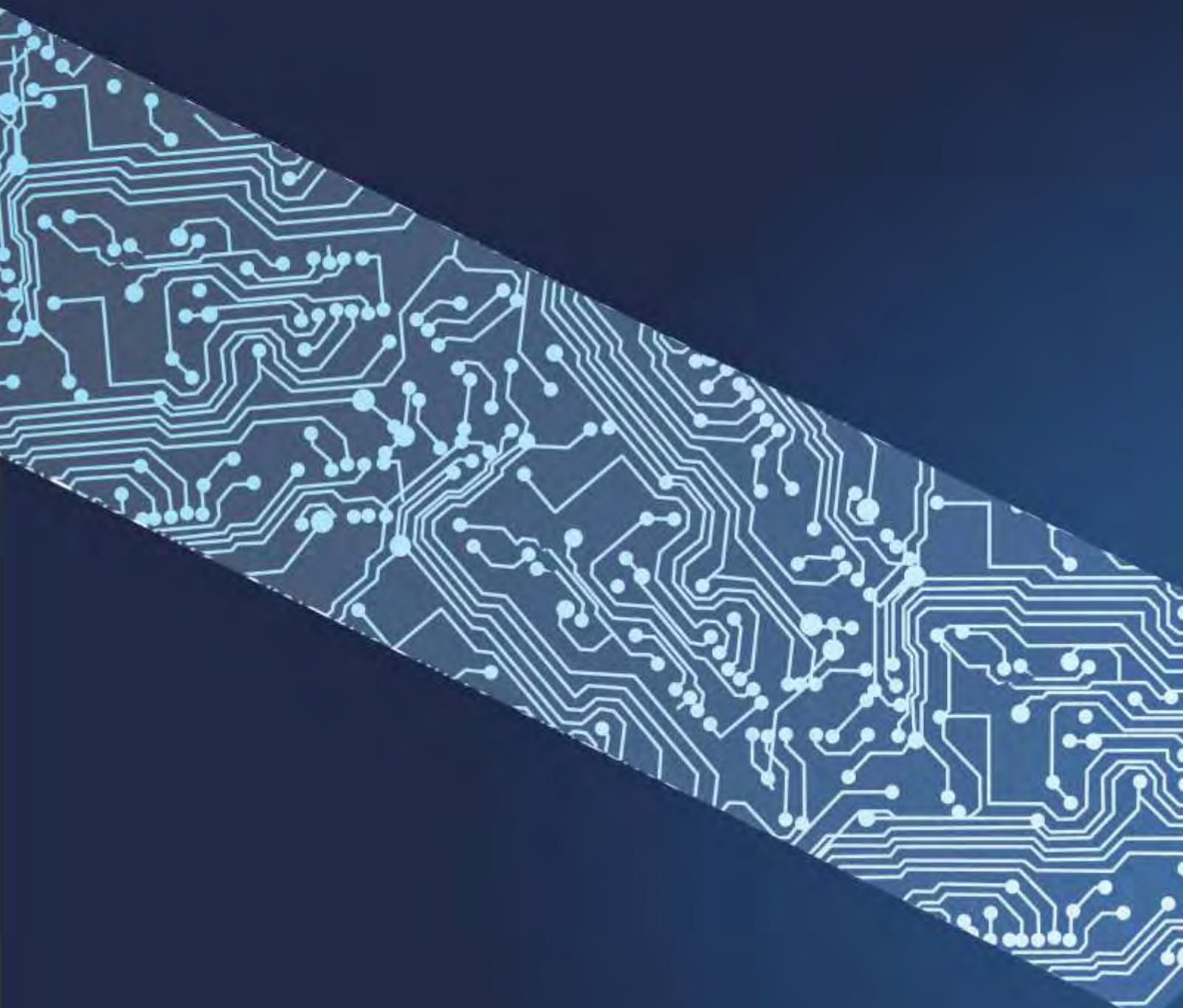
Ներտնային գազասպառման համակարգերի
տեխնիկական սպասարկման
ծառայությունների մատուցում

Մեր աշխատանքը Ձեր անվտանգության երաշխիքն է

www.aegservice.am

www.armconsumer.am